

CASTELLS CATALANS

SOLIVELLA

Nom del castell: Solivella
Data de construcció: XI
Municipi: Solivella
Comarca: Conca de Barberà
Altitud: 498 m
Coordenades: E 1.177456 N 41.457291
(Geogràfica - ETRS89)
Com arribar-hi: situat dins del nucli urbà.

A la segona meitat del segle XII, Gombau d'Oluja, senyor de Vallfogona i posseïdor d'interessos a diversos llocs de la contrada, va ser qui ocupà l'erm, del qual en tenim referències, ja documentades, l'any 1058, en l'indret denominat Puig d'Olivella, sense una concessió prèvia per part del rei. I ell va ser qui va construir en aquest lloc el primer edifici de caràcter defensiu. Al cap d'uns quants anys d'haver-ne organitzat el poblament i bastit aquesta petita fortificació, Alfons I li reclamà el 1191 la possessió del castell i lloc al•legant la il•legalitat de l'establiment, però s'arribà a un acord en base al qual Gombau podria tenir-los per vida, amb la condició de retornar-los a la corona després de la seva mort.

El lloc, i el castell, passaren el segle XIII als Puigverd i després als Anglesola, per casament d'Elvira de Puigverd amb Berenguer Arnau d'Anglesola.

A començament del segle XIV, els marmessors de Ramon d'Anglesola vengueren per 50.000 sous el castell i el lloc de Solivella a Santes Creus, però havent qüestionat la venda la vídua i els seus fills davant Jaume II, els recuperaren retornant al monestir els diners esmerçats. El 1324, Sibil•la d'Anglesola, vídua de l'esmentat Ramon, vengué, amb l'autorització del sobirà, el castell i lloc de Solivella, al ciutadà barceloní Arnau Messeguer.

Retornat a la corona el 1393, Joan I vengué a carta de gràcia el lloc, amb la jurisdicció alta i baixa, mer i mixt imperi, per 16.500 sous d'Aragó, a Ramon d'Abella. Aquest noble, encara no al cap de l'any, el gener de 1394, l'alienà a Berenguer de Boixadors, que el 1424 el vengué al rei Alfons el Magnànim. El monarca, el mateix any, el tornà a vendre, a carta de gràcia, a Ramon

Berenguer de Llorac, casat amb Violant, castlana de Solivella.

El 1599, Felip III de Castella creà la baronia de Solivella, amb caràcter ple (civil i criminal), a favor de Simó Berenguer de Llorac i Castelló.

Els senyors tingueren diversos problemes amb els seus vassalls per raó de la jurisdicció, que foren resolts al llarg del segle XVIII. El lloc i terme (i per tant el castell) passaren a la segona meitat de l'esmentat segle als Despujol, marquesos de Palmerola, els quals el mantingueren fins a l'acabament de les senyories.

Els Llorac bastiren a la fi del segle XV i principi del XVI, tot aprofitant elements anteriors, el gran i sumptuós castell de Solivella, la millor mostra del gòtic florit, amb elements renaixentistes, de la comarca. Voltejaven l'edifici fossats,

murs i contramurs; la seva planta rectangular anexionava dues torres rodones, situades als angles, amb merlets, sageteres i matacans; en l'interior de l'edifici hi havia un gentil pati quadrat, al bell mig del qual es trobava la cisterna —que avui fa de dipòsit municipal d'aigua—, coronada per un monument piramidal encimbellat per una bella estàtua, d'estil gòtic, de l'arcàngel Sant Miquel vençant el dimoni i que actualment es conserva a la casa que el Sr. Frederic Travé té a Cubelles. L'escala de pedra, amb passamà treballat, que donava accés a les estances superiors, fou venuda i traslladada al Palau Maricel de Sitges. Dins el castell hi havia, segons les descripcions d'excursionistes de la fi de segle XIX, belles sales amb rics teginats, mènsules, impostes daurades, i l'imponent escalfapanxes de marbre blanc, flanquejat per dos àngels de grandària natural sostenint l'escut les Llorac.

L'edifici fou castigat, però, durant la Primera Guerra Carlina, on es feren forts els carlins. Restaurat després, fou novament malmès durant la Segona Guerra Carlina. Tot i això, l'edifici mantenia encara elements artístics importants, que el 1879 motivaren l'interès de l'Associació Cata-

lanista d'Excursions Científiques, que s'adreçà, primer, a l'ajuntament de Solivella intercedint per la conservació del monument i proposant la seva compra, atès que podria servir de casa del comú, de jutjat municipal, casa de beneficència i presó, serveis que el municipi realitzava sense locals propis; i després, el 1880, a la Comissió de Monuments a la Diputació de Tarragona requerint-los a conservar el palau-castell dels Llorac, i a evitar que els propietaris venguessin la pedra de l'edifici a una pesseta la carretada. Al cap de dos anys, el 1882, l'esmentada Associació, després d'haver intentat la compra per 1.200 duros per part d'un particular interessat en la seva conservació, declarava que no s'havia pogut dur a efecte la venda pel fet que el castell es trobava ja en estat ruïnós, amb els sostres caiguts i venudes les bigues.

Dels Llorac passà, a la segona meitat del segle XVIII, als Palmerola, per casament, el 1751, de Maria Josefa de Llorac amb Francesc Xavier Despujol. Ignasi Maria Despujol el venqué, el 1870, per 5.000 duros, als propietaris de Solivella, Francesc Casamitjana i Andreu i Tomás Espanyol y Travé. Al cap de poc temps, Frederic Travé, l'adquirí dels esmentats propietaris i el cedí a l'ajuntament de Solivella, el qual el 1915 féu caure amb dinamita les restes d'aquell bell palau.

Actualment ha començat a ser recuperat per part de l'Ajuntament de Solivella.

Informació extreta del web:

http://www.solivella.net/solivella_castellinici.htm

Jordi Gironès Vilardebò

Maig de 2012